

1. МАРСИЛИЯ. ПРИСТИГАНЕ

На 24 февруари 1815 г. дежурният наблюдател на Нотър Дам дьо ла Гард възвести пристигането на тримачтовия кораб „Фараон“, който идваше от Смирна, Триест и Неапол.

Както винаги, един лоцман потегли тозчас от пристанището, мина покрай замъка „Иф“ и доближи кораба между нос Моржион и остров Рион.

Тозчас, пак както винаги, площадката на форта Сен Жан се изпълни с любопитни, защото в Марсилия пристигането на кораб е винаги голямо събитие, особено когато този кораб, като „Фараон“, е построен, снабден с принадлежностите си, уравновесен в корабостроителниците на старата Фокея и принадлежи на някой корабовладелец от града.

В това време корабът се приближаваше; той мина благополучно пролива, който някакъв вулканичен трус беше издълбал между островите Каласарен и Жарос, заобиколи Помег и се придвижваше под своите три марсела, кливера и бризана, но тъй бавно и с такъв печален ход, че любопитните, предусетили неволно някакво нещастие, се питаха какво прекеждие е могло да се случи на борда. Ала опитните в корабоплаването разбираха, че ако е имало прекеждие, то се е случило не със самия кораб; защото той се приближаваше, както се полага на един идеално управляван кораб: котвата му беше готова за спускане, въжетата за бушприта бяха откачени, а

до лоцмана, който се готвеше да води „Фараон“ през тесния вход на Марсилското пристанище, стоеше млад момък, пъргав и зорък, който следеше всяко движение на кораба и повтаряше всяка заповед на лоцмана.

Неопределеното безпокойство, което витаеше над тълпата, беше обхванало особено силно един от зрителите на еспланадата Сен Жан, така че той не дочака влизането на кораба в пристанището; скочи в една малка лодка, заповяда да гребат към „Фараон“ и го настигна при заливчето Резерв.

Щом видя този човек, младият моряк напусна поста си до лоцмана и с шапка в ръка се опря на борда.

Той беше осемнайсет-двайсетгодишен момък, висок, строен, с хубави черни очи и черни като абанос коси; от цялата му фигура лъхаше спокойствие и решителност, свойствени на хора, свикнали от детинство да се борят с опасността.

– А, това сте вие, Дантес! – извика човекът в лодката. – Какво се е случило и защо целият ви кораб има такъв тъжен вид?

– Голямо нещастие, господин Морел! – отговори момъкът. – Голямо нещастие, особено за мен: при Чивита Векия ние изгубихме нашия добър капитан Льоκληр.

– А товарът? – попита живо корабовладелецът.

– Пристигна благополучно, господин Морел, и мисля, че ще бъдете доволен в това отношение; но клетият капитан Льоκληр...

– Какво се е случило с него? – попита корабовладелецът с явно облекчение. – Какво се е случило с добрия капитан?

– Той умря.

– Падна в морето ли?

– Не, господине, умря от менингит в страшни мъки. – После, като се обърна към хората си, извика: – Ехей! Всеки на мястото си. Готови за спускане на котвата!

Екипажът се подчини. В същия миг осемте или десетте моряци, от които той се състоеше, се спуснаха кой към шкотите, кой към брасите, кой към фаловете, кой към кливерпиралите, кой най-сетне към гитовите.

Младият моряк хвърли небрежен поглед на тази начална маневра и видял, че заповедите му ще бъдат изпълнени, се върна при своя събеседник.

– А как се случи това нещастие? – продължи корабовладелецът, като подхвана разговора на онова място, на което младият моряк го беше прекъснал.

– Бога ми, господине, най-неочаквано; след дълъг разговор с коменданта на пристанището капитан Льоκληр напусна много развълнуван Неапол; след двацет и четири часа го хвана треската; три дни по-късно умря... Ние го погребяхме както подобава и сега той почива, прилично завит в платно, с желязна топка от трийсет и шест ливри на краката и друга на главата, до остров Ел Джилио. Ние носим на вдовицата му почетния кръст и сабята му. Струваше ли си – продължи момъкът с

тъжна усмивка – да воюва десет години с англичаните, за да умре както всички в леглото си?

– Ех, какво искате, господин Едмон – подзе корабовладелецът, който, изглежда, се успокояваше все повече и повече, – ние всички сме смъртни и трябва старите да сторват път на младите, иначе не би имало напредък; и щом вие ме уверявате, че товарът...

– е в добро състояние, господин Морел, гарантирам ви. И ви съветвам да не се задоволявате за този рейс с 25 000 франка печалба.

После, когато минаха кръглата кула, младият моряк извика:

– Готови за свиване платната на марса, кливера и бизана! Не зяпайте!

Заповедта беше изпълнена с почти такава бързина, както на боен кораб.

– Спусни и вържи навсякъде!

При последната заповед всички платна бяха спуснати и корабът взе да се плъзга неусетно, движен само от дадения тласък.

– А сега, ако искате да се качите, господин Морел – рече Дантес, виждайки нетърпението на корабовладелеца, – ето, вашият счетоводител господин Данглар излиза от кабината си и ще ви даде всички сведения, които пожелаете. А аз трябва да следя спускането на котвата и да се погрижа да вдигнат черното знаме.

Корабовладелецът не чака повторна покана. Той се хвана за въжето, хвърлено от Дантес, и със сръчност, която би направила чест на всеки моряк, се покатери по скобите, забити в издутия хълбок на кораба, а Дантес се върна на помощническото си място, като отстъпи разговора на този, когото нарече Данглар и който, излязъл от кабината си, идеше действително към корабовладелеца.

Новодошлият беше двацет и пет – двацет и шест годишен човек, с доста мрачно лице, раболепен към началството, безочлив към подчинените си; затова извън титлата му счетоводител, винаги омразна на моряците, екипажът изобщо го ненавиждаше толкова, колкото, напротив, обичаше Едмон Дантес.

– И тъй, господин Морел – рече Данглар, – вие знаете за нещастieto, нали?

– Да, да. Клетият капитан Лъоклер! Той беше добър и честен човек!

– И главно прекрасен моряк, остарял между небето и водата, както подобава на човек, комуто са възложени интересите на такава важна фирма като търговската къща „Морел и син“ – отговори Данглар.

– Но – рече корабовладелецът, като следеше с очи Дантес, който търсеше къде да спусне котва, – но мен ми се струва, че не е нужно да бъдеш толкова стар моряк, както казвате, Данглар, за да познаваш работата си; и ето, нашият приятел Едмон я върши, струва ми се, без да се нуждае от ничии съвети.

– Да – рече Данглар, като хвърли към Дантес кос поглед, в който блесна омраза, – да, той е млад и самонадеян. Щом умря капитанът, той пое командването, без да се

посъветва с някого, и ни накара да загубим ден и половина на остров Елба, вместо да се върнем направо в Марсилия.

– С поемането на командата на кораба – рече корабовладелецът – той е изпълнил своя дълг като помощник-капитан; но е сбъркал, като е загубил ден и половина на остров Елба; освен ако корабът е трябвало да поправи някаква повреда.

– Корабът беше здрав, както съм здрав аз и както желая да бъдете и вие, господин Морел; а този ден и половина беше загубен от чиста прищявка, за удоволствието да слезе на сушата, само за това.

– Дантес – рече корабовладелецът, като се обърна към момъка, – елате насам.

– Извинете – рече Дантес, – ще бъда на ваше разположение след минута.

После, като се обърна към екипажа, извика:

– Спускай котвата.

Тозчас котвата падна и веригата се изниза с шум. Дантес остана на поста си въпреки присъствието на лоцмана дотогава, додето и тази последна маневра бе извършена; тогава чак извика:

– Спуснете вимпела до половин мачтата, снемете флага в знак на траур, кръстосайте реите!

– Виждате ли – рече Данглар, – той се мисли вече за капитан, повярвайте ми.

– И е наистина – рече корабовладелецът.

– Да, но още няма вашия подпис и подписа на вашия съдружник, господин Морел.

– Ех, защо да не го оставим на този пост? – рече корабовладелецът. – Той е млад, знам добре това, но ми се струва предан на работата и много опитен.

Сянка мина по челото на Данглар.

– Извинете, господин Морел – рече Дантес, като се приближи, – котвата сега е спусната и аз съм цял на ваше разположение: вие ме извикахте, мисля?

Данглар отстъпи крачка назад.

– Исках да ви попитам защо сте спрели на остров Елба?

– Не знам, господине; аз изпълних последната заповед на капитан Льоκληр, който, умирайки, ми предаде един пакет за великия маршал Бертран.

– Вие видяхте ли го, Едмон?

– Кого? Маршала ли? Да.

Морел се огледа наоколо и дръпна Дантес настрана.

– А как е императорът? – попита живо той.

– Добре, доколкото можеш да съдя с очите си.

– Значи вие видяхте и императора?

– Той влезе при маршала, докато бях там.

– И вие говорихте с него?

– Искате да кажете, че той говори с мен, господине – рече Дантес с усмивка.

– И какво ви каза?

– Питаше ме за кораба, за времето на отплаването му за Марсилия, за следвания път и за товара.

– Мисля, че ако корабът беше празен и аз бях неговият стопанин, той щеше да поиска да го купи; но аз му казах, че съм само обикновен помощник-капитан и че корабът е на търговската къща „Морел и син“. „А, а – рече той, – познавам я. Мореловци са корабовладетели по наследство и един Морел служеше в един и същ полк с мен, когато бях на гарнизон във Баланс.“

– Така е, Бога ми! – извика корабовладелецът развеселен. – Това е чичо ми Поликар Морел, който стана капитан. Дантес, вие ще кажете на чичо ми, че императорът си е спомнил за него, и ще видите как ще се разплаче старият мърморко. Хайде, хайде – продължи корабовладелецът, като тупаше приятелски момъка по рамото, – добре сте направили, Дантес, че сте последвали напътствията на капитан Льоклер и сте спрели на остров Елба, но ако узнаят, че сте предали пакет на маршала и сте разговаряли с императора, това би могло да ви навреди.

– С какво според вас би могло да ми навреди? – попита Дантес. – Аз не знам дори какво носех и императорът ми зададе въпроси, каквито би задал на първия срещнат. Но, извинете – продължи Дантес, – ето карантинните и митнически чиновници идат; вие ще позволите, нали?

– Вървете, вървете да си гледате работата, драги ми Дантес.

Младият човек се отдалечи и щом се отдалечи, Данглар се приближи.

– Е, какво? – попита той. – Изглежда, той ви е обяснил добре защо е спрял в Порто Ферайо?

– Превъзходно, драги господин Данглар.

– Ах, толкова по-добре – отговори Данглар, – защото винаги е тежко да виждаш, когато приятел не изпълнява дълга си.

– Дантес е изпълнил своя – отговори корабовладелецът – и тук няма какво да се каже. Капитан Льоклер му е заповядал този престой.

– Стана дума за капитан Льоклер; не ви ли предаде той негово писмо?

– Кой?

– Дантес.

– На мен не! Имал ли е такова писмо?

– Стори ми се, че освен пакета капитан Льоклер му даде и едно писмо.

– За какъв пакет говорите, Данглар?

– Ами за пакета, който Дантес остави пътем в Порто Ферайо.

– Отде знаете, че е оставил пакет в Порто Ферайо?

Данглар се изчерви.

– Минавах пред вратата на капитана, която беше открената, и видях как той даде пакета и писмото на Дантес.

– Не ми е казал нищо за тях – рече корабовладелецът, – но ако има писмо, той ще ми го предаде.

Данглар поразмисли.

– Тогава, господин Морел – рече той, – моля ви, не казвайте това на Дантес; аз сигурно съм се излъгал.

В този миг момъкът се върна; Данглар се отдалечи.

– Е как, скъпи ми Дантес, свободен ли сте? – попита корабовладелецът.

– Да, господине.

– Бързо свършихте.

– Не, дадох на митничарите списъка на нашите стоки, а от пристанището изпратиха с лощмана един човек, комуто предадох нашите книжа.

– Значи вие няма вече какво да правите тук?

Дантес хвърли бърз поглед около себе си.

– Не, всичко е в ред – рече той.

– Тогава можете ли да дойдете да обядвате с нас?

– Извинете, господин Морел, извинете, моля ви, аз трябва да видя най-напред баща си. Но все пак ви благодаря много за честта.

– Правилно, Дантес, правилно. Знам, че сте добър син.

– А... – попита Дантес с известно колебание – знаете ли дали е добре баща ми?

– Мисля, че е добре, драги ми Едмон, макар да не съм го виждал.

– Да, той си стои в стаичката.

– Това поне показва, че не се е нуждаел от нищо, докато ви е нямало.

Дантес се усмихна.

– Баща ми е горд, господин Морел, и дори да му е липсвало всичко, съмнявам се дали би поискал нещо от когото и да било на света освен от бога.

– И така, след като навестите баща си, разчитаме на вас.

– Извинете още веднъж, господин Морел, но след това посещение аз имам и друго, което не ми е по-малко присърце.

– Ах, наистина, Дантес; забравих, че в Каталаниите ви очаква едно същество с не по-малко нетърпение от баща ви – хубавата Мерседес.

Дантес се усмихна.

– Виж ти! – рече корабовладелецът. – Не се учудвам сега, че тя дохожда три пъти да иска известия от мен за „Фараон“. Пусто да остане! Едмон, вие не сте за оплакване – имате една прекрасна приятелка!

– Тя не ми е приятелка – рече сериозно младият моряк, – тя ми е годеница.

– Понякога това е същото – засмя се корабовладелецът.

– Не за нас, господине – отговори Дантес.

– Хайде, хайде, драги Едмон – продължи корабовладелецът, – да не ви задържам; вие така добре изпълнихте моите работи, че и аз трябва да ви дам достатъчно време да уредите своите. Имате ли нужда от пари?

– Не, имам цялата си заплата от пътуването, кажи-речи, от три месеца.

– Вие сте порядъчен момък, Едмон.

– Не забравяйте, че имам беден баща, господин Морел.

– Да, да, знам, че сте добър син. Идете да видите баща си; и аз имам син и бих се ядосал много на оня, който след тримесечна раздяла би му попречил да дойде при мен.

– Тогава позволявате ли? – рече младежът, като се поклони.

– Да, ако нямате нищо друго да ми кажете.

– Нямам.

– Капитан Лъоклер, умирайки, не ви ли е давал писмо за мен?

– Беше му невъзможно да пише, господин Морел; но вашият въпрос ми напомня, че ще трябва да ви поискам петнайсетдневен отпусък.

– За да се ожените ли?

– Най-напред; после да отида в Париж.

– Добре, добре! Ще ви се даде толкова време, колкото искате, Дантес; разтоварването на кораба ще ни отнеме около шест седмици и ние няма да се отправим в никакъв случай по море около три месеца... Само че след три месеца вие ще трябва да бъдете тук. „Фараон“ – продължи корабовладелецът, като тупаше младия моряк по рамото – няма да може да тръгне пак без своя капитан.

– Без своя капитан! – извика Дантес с блеснали от радост очи. – Обърнете внимание на това, което казвате, господин Морел, защото вие сега отговорихте на най-съкровениите надежди на сърцето ми. Възнамерявате ли наистина да ме назначите капитан на „Фараон“?

– Ако бях сам, бих ви протегнал ръка, драги Дантес, и бих ви казал: „Готово.“ Но аз имам съдружник, а вие знаете италианската пословица „Chi ha compagno ha padrone“¹. Но половината работа поне е свършена, защото от двата гласа вие имате вече единия. Разчитайте на мен, за да получите и другия; ще направя всичко, което мога.

– О, господин Морел – провикна се младежът и със сълзи на очи стисна ръцете на корабовладелеца, – благодаря ви, господин Морел, от името на баща си и на Мерседес.

– Хубаво, хубаво, Едмон, има за честните хора бог на небето, дявол да го вземе! Идете да видите баща си, идете да видите Мерседес и след това се върнете при мен.

– Но не искате ли да ви закарам на сушата?

¹ Който си има съдружник, има си господар.

– Не, благодаря; оставам да уредя сметките с Данглар. Бяхте ли доволен от него през време на пътуването?

– Зависи от смисъла, който влагате в този въпрос. Ако е като добър другар – не, защото мисля, че не ме обича, откакто, след като се поскарахме, имах глупостта да му предложа да спрем за десет минути на остров Монте Кристо, за да разрешим нашата разпра; аз сбърках, като му направих това предложение, и той с право отказа. Ако ме питате за него като счетоводител, мисля, че няма какво да кажа и че вие ще бъдете доволен от работата му.

– Но кажете, Дантес – попита корабовладелецът, – ако вие сте капитан на „Фараон“, ще запазите ли при себе си охотно Данглар?

– Капитан или помощник, господин Морел – отговори Дантес, – аз винаги ще храня уважение към тези, които притежават доверието на моите господари.

– Хайде, хайде, Дантес, виждам, че вие сте във всяко отношение добър момък. Да не ви задържам повече, вървете – виждам, вие като че седите на тръни.

– Давате ли ми отпуска! – попита Дантес.

– Вървете, казвам ви.

– Позволявате ли да взема вашата лодка?

– Вземете я.

– Довиждане, господин Морел, хиляди пъти благодаря.

– Довиждане, драги Едмон, добра сполука!

Младият моряк скочи в лодката, седна на кърмата и даде заповед да карат към улица „Канебиер“. Двамата моряци се наведоха тозчас над греблата си и ладията се плъзна толкова бързо, колкото това бе възможно сред хилядите лодки, които задържаха това подобие на тясна уличка, която водеше между двата реда кораби от входа на пристанището до Орлеанския кей.

Корабовладелецът го проследи с усмивка до брега, видя го как скочи на плочите на кея и се изгуби тутакси сред пъстрата тълпа, която от пет часа сутринта до девет часа вечерта изпълва тази прочута улица „Канебиер“, с която съвременните фокейци са тъй горди, че с най-голяма сериозност на света и с она акцент, който дава толкова изразителност на всичко, казано от тях, говорят: „Ако Париж имаше улица „Канебиер“, Париж би бил една малка Марсилия.“

Като се обърна, корабовладелецът видя зад себе си Данглар, който, изглежда, чакаше неговите заповеди, но в действителност като него следеше с поглед младия моряк.

Само че имаше голяма разлика в израза на тези два погледа, които следяха един и същ човек.

II. БАЩА И СИН

Нека Данглар, обладан от духа на омразата, се опитва да подшушва на ухото на корабовладелеца някоя злобна догадка срещу своя другар. Да последваме Дантес, който, след като премина улица „Канебиер“ по цялата ѝ дължина, пое по улица „Ноай“, влезе в една скромна къща на лявата страна на Меланските алеи, изкачи се бързо по тъмната стълба на петия етаж и като се държеше с едната ръка за перилото и сподавяше с другата биенето на сърцето си, се спря пред една открехната врата, през която можеше да се види цялата стаичка до дъното.

В стаичката живееше бащата на Дантес.

Известието за пристигането на „Фараон“ не беше още стигнало до стареца, който, покачен на един стол, оправяше с трепереща ръка няколко латинки и скребъри, които пълзяха нагоре по решетката на прозореца му.

Изведнъж той усети, че някой го прехваща през кръста и един добре познат глас извика зад него:

– Тате! Мили ми тате!

Старецът извика и се обърна; после, видял сина си, падна в прегръдките му, целият разтреперан и бледен.

– Какво ти е, тате – извика момъкът уплашен, – да не си болен?

– Не, не, мили Едмон, сине мой, дете мое, не; но аз не те очаквах и радостта, вълнението, че те виждам пак така неочаквано... ах, боже мой, струва ми се, че ще умра!

– Успокой се, тате, аз съм, това съм аз! Всички казват, че радостта не може да навреди, и затова влязох, без да те подготвя. Хайде, усмхни ми се, вместо да ме гледаш така, с блуждаещи очи. Аз се върнах и ние ще бъдем щастливи.

– Ах, толкова по-добре, момчето ми! – подзе старецът. – Но как ще бъдем щастливи? Няма ли да ме напуснеш вече? Хайде, разкажи ми за щастието си!

– Да ми прости господ – рече момъкът, – загдето се радвам на едно щастие, построено върху нещастieto на едно семейство! Но бог знае, че не съм искал това щастие; то дойде и аз нямам сила да скърбя: добрият капитан Льоклер умря, тате, и вероятно с покровителството на господин Морел аз ще заема неговото място. Разбирате ли, тате? Капитан на двайсет години! Със сто луидора заплата и дял в печалбите! Не е ли повече от онова, което може наистина да очаква един беден моряк като мен?

– Да, сине мой, да, наистина – рече старецът – това е щастие.

– Затова искам от първите получени пари да си купите малка къща с градинка, дето ще садите вашите скребъри, латинки и орлови нокти... Но какво ви е, тате, човек би помислил, че ви е зле?

– Почакай, почакай, ей сега ще мине!

И изгубил сили, старецът се люшна назад.

– Сега, сега! – рече момъкът. – Една чаша вино, тате; това ще ви съживи; къде слагате виното?

– Не, благодаря, не търси, няма нужда – рече старецът, като се опита да задържи сина си.

– Как не, как не, тате, кажете ми, къде е виното?

И той отвори два-три скрина.

– Излишно... – рече старецът – няма вече вино.

– Как, няма ли вече? – рече Дантес, побледнял също, като гледаше ту хлътналите беди бузи на стареца, ту празните скринове. – Как, няма ли вече вино! Да не са ви липсвали пари, тате?

– Нищо не ми е липсвало, щом си с мен – рече старецът.

– Но – измънка Дантес, като изтриваше потта, която течеше по челото му, – но аз ви оставих двеста франка, когато заминавах преди три месеца.

– Да, да, Едмон, истина е; но ти беше забравил, заминавайки, малкия дълг към съседа Кадрус; той ми припомни за него и каза, че ако аз не заплатя за теб, той ще иде да си получи парите от господин Морел. Тогава, разбираш, от страх да не ти напакости това...

– Какво?

– Заплатих му.

– Но – извика Дантес – аз дължих сто и четиридесет франка на Кадрус!

– Да – измънка старецът.

– И вие му ги дадохте от двестата франка, които ви бях оставил?

Старецът кимна.

– Така че сте живели три месеца с шейсет франка! – прошепна младежът.

– Ти знаеш колко малко ми трябва – рече старецът.

– О, боже мой, боже мой, простете ми! – извика Едмон и се хвърли на колене пред стареца.

– Какво правиш?

– Ох, вие ми разкъсахте сърцето.

– Нищо! Ти си дойде – рече старецът усмихнат, – сега всичко е забравено, сега всичко е добре.

– Да, дойдох си – рече младежът, – дойдох си с хубаво бъдеще и някоя и друга пара. Вземете, тате – рече той, – вземете, вземете и пратете веднага да потърсят нещо.

И той изсипа на Масата от джобовете си дванайсетина жълтици, пет-шест монети от по пет франка и дребни.

Лицето на стария Дантес просветля.

– Чие е това? – рече той.

– Ами мое... твоє... наше... Вземи, купи провизии, бъди щастлив, утре ще има още.

– Полека, полека – рече старецът, като се усмихваше, – с твоє позволение аз ще харча с мярка: ако ме видят да купувам много неща наведнъж, ще помислят, че съм бил принуден да чакам завръщането ти, за да ги купя.

– Прави, както щеш; но най-напред наеми слугиня, тате; не искам вече да оставаш сам. В трюма имам едно ковчеже контрабандно кафе и чудесен тютюн, ще ти го донеса още утре. Но тихо, някой идва.

– Това е Кадрус; научил е за пристигането ти и иде сигурно да те поздрави с твоето щастливо завръщане.

– Ето още една уста, която казва едно нещо, докато сърцето мисли друго – пошепна Едмон. – Но все едно, той е наш съсед и ни е услужил някога, да заповяда.

И наистина тъкмо Едмон довършваше думите си с нисък глас, и в рамката на вратата се появи черната брадата глава на Кадрус. Той беше двацет и пет – двацет и шест годишен човек; държеше в ръката си парче сукно, което, като шивач, се готвеше да превърне в ревер от дреха.

– Ех, ето че се върна, Едмон – рече той със силно подчертан марсилски акцент и широка усмивка, която откри белите му като слонова кост зъби.

– Както виждате, съседе Кадрус, готов съм да ви услужа, с каквото искате – отговори Дантес, като прикриваше несръчно студенината си под тази услужливост.

– Благодаря, благодаря; за щастие нямам нужда от нищо и дори понякога другите имат нужда от мен. (Дантес трепна.) Не казвам това за теб, момко; заех ти пари, ти ми ги върна; така е между добри съседи и ние сме си уредили сметката.

– Ние никога не сме се изплатили към тези, които са ни помогнали – рече Дантес, – защото и когато вече не им дължим пари, дължим им благодарност.

– Защо да говорим за това! Миналото си е минало. Да говорим за щастливото ти завръщане, момко. Бях отишъл ей така на пристанището да потърся кафяво сукно и срещнах приятеля Данглар.

– Ти в Марсилия ли си?

– Ами да, както виждаш – отговори той.

– Мислех, че си в Смирна.

– Можех и да бъда, защото ида оттам.

– А къде е нашият Едмон?

– Сигурно при баща си – отговори Данглар. – И ето, аз дойдох – продължи Кадрус – да стисна с радост ръката на един приятел!

– Добрият Кадрус – рече старецът, – той ни обича толкова много.

– Разбира се, че ви обичам и ви почитам освен това, защото честните хора са малко! Но ти, изглежда, си забогатял, момко? – продължи шивачът, като погледна под око шепата злато и сребро, оставена от Дантес на масата.

Младежът забеляза алчността, която освети като светкавица черните очи на съседа им.

– Ех, боже мой – рече нехайно той, – тия пари не са мои; казах на тате, че ме е страх да не му е липсвало нещо в мое отсъствие, и за да ме успокои, той изпразни кесията си на масата. Хайде, тате – продължи Дантес, – приберете тези пари в касичката си; освен ако трябва да се съседа Кадрус, в такъв случай те са на негово разположение.

– Не, момко – рече Кадрус, – не се нуждая от нищо и, слава богу, занаятът храни майстора. Запази си парите, запази ги: човек няма никога излишни; но аз при все това ти благодаря за твоето предложение, все едно че съм се възползвал от него.

– Аз от сърце – рече Дантес.

– Не се съмнявам. И така ти, какъвто си мил, сега си в най-добри отношения с господин Морел.

– Господин Морел винаги е бил много добър към мен – отговори Дантес.

– В такъв случай си сбъркал, като си отказал да обядваш с него.

– Как е отказал да обядва с него? – намеси се старият Дантес. – Мигар той те покани на обед?

– Да, тате – рече Едмон, като се усмихваше на учудването, което беше предизвикала у баща му отдадената му необикновена чест.

– А защо отказа, сине? – попита старецът.

– За да дойда по-скоро при теб, тате – отговори момъкът. – Бързах да те видя.

– Това ще да е разсърдило добрия господин Морел – подзе Кадрус. – И когато човек се стреми да стане капитан, грешка е да противоречи на своя господар.

– Обясних му причината за моя отказ – възрази Дантес – и той, надявам се, я разбра.

– Ах, за да стане човек капитан, трябва да се докарва пред господарите си.

– Надявам се да стана капитан и без това – отговори Дантес.

– Толкоз по-добре, толкоз по-добре! Това ще зарадва всичките ти стари приятели и аз знам едно лице там, зад цитаделата на Сен Никола, което ще бъде особено доволно.

– Мерседес ли? – попита старецът.

– Да, тате – подзе Дантес, – и сега, когато съм ви видял, сега, когато знам, че сте добре и имате всичко необходимо, аз ще ви поискам позволение да посетя Каталаниите.

– Иди, дете мое – рече старият Дантес, – и нека бог те благослови с твоята жена, както ме е благословил с моя син.

– Негова жена! – рече Кадрус. – Как бързате, татко Дантес: тя не е още негова жена, струва ми се!

– Не, но по всяка вероятност – отговори Едмон – няма да закъснее да ми стане жена.

– Както и да е, както и да е – рече Кадрус, – добре направи, че побърза, момко.

– Защо?

– Защото Мерседес е хубава мома, а на хубавите моми не им липсват изгорници; особено тази – с дузини се увъртат около нея.

– Наистина – рече Едмон с усмивка, под която прозираше леко безпокойство.

– Ох, да – продължи Кадрус, – и даже добри кандидати за женитба; но, разбираш сам, ти ще станеш капитан, от теб надали ще се откажат.

– Значи – подзе Дантес с усмивка, под която едва прикриваше безпокойството си, – ако не бях капитан...

– Е! Е! – рече Кадрус.

– Хайде, хайде – рече момъкът, – аз имам по-добро мнение от вас за жените изобщо и особено за Мерседес и съм убеден, че стана ли капитан или не, тя ще ми остане вярна.

– Толкоз по-добре, толкоз по-добре – рече Кадрус; – когато човек се жени, хубаво е винаги да има вяра; но все едно, слушай, момко, не губи време, иди да ѝ обадиш за пристигането си и да споделиш с нея надеждите си.

– Отивам – рече Едмон.

Той прегърна баща си, кимна на Кадрус и излезе.

Кадрус постоя още малко; после, като се сбогува със стария Дантес, слезе също и се върна при Данглар, който го чакаше на ъгъла на улица „Сенак“.

– Какво – рече Данглар, – видя ли го?

– Ей сега го оставих – рече Кадрус.

– Каза ли ти за надеждата си да стане капитан?

– Каза за това, като че е вече станал.

– Търпение! – рече Данглар. – Много бърза, струва ми се.

– Ами, изглежда, господин Морел му е обещал.

– Така че много весел ли е?

– Дори нахален; предложи ми вече услугите си, като че е някаква голяма особа; предложи ми пари, като че е банкер.

– И вие отказахте?

– Точно така; макар да можех да приема, тъй като аз съм му дал в ръката първите сребърни монети, които е видял. Но сега господин Дантес няма да има вече нужда от никого, скоро ще стане капитан.

– Чакай – рече Данглар, – той не е още капитан.

– Бога ми, добре ще е, ако не стане – рече Кадрус, – че инак с него няма да може да се говори.

– Ако ние поискаме – рече Данглар, – той ще си остане това, което е, а може да стане и по-малко от това.

– Какво казваш?

– Нищо, приказвам си. А още ли е влюбен в хубавата каталанка?

– До лудост. Отиде при нея; но или се лъжа много, или го чака неприятност от тази страна.

– Говори по-ясно.

– Защо?

– Това е по-важно, отколкото мислиш. Нали не обичаш Дантес?

– Не обичам надутите хора.

– Тогава кажи ми какво знаеш за каталанката.

– Не знам нищо положително; видях само неща, които, както ти казах, ме карат да мисля, че бъдещият капитан ще си има неприятности на пътя за Старата болница.

– Какво си видял? Хайде, казвай.

– Видях, че всеки път, когато Мерседес идва в града, придружава я един едър здравеняк каталанец, черноок, червендалест, много мургав, много горещ, когото тя нарича свой братовчед.

– Ах, вярно! И мислиш ли, че този братовчед се увърта около нея?

– Допускам: какво, дявол го взел, може да прави един едър момък на двайсет-двайсет и една година с една хубава мома на седемнайсет?

– И казваш, че Дантес отишъл в Каталаниите?

– Тръгна преди мен.

– Ако ние отидем също натам, можем да се спрем в „Резерв“ и докато прием чаша малагско вино, ще чакаме новини.

– А кой ще ни ги даде?

– Ние ще сме на пътя и ще видим по лицето на Дантес какво се е случило.

– Да вървим – рече Кадрус, – но ти плащаш, нали?

– Разбира се – отговори Данглар.

И с бързи крачки двамата се запътиха към посоченото място. Когато пристигнаха там, поръчаха една бутилка и две чаши.

Чичо Памфил беше видял да минава Дантес само преди десет минути.

Уверени, че Дантес е в Каталаниите, те седнаха под току-що покаралите листа на яворите и смоковниците, в чиито клони весел орляк от птици посрещаше с песен един от първите хубави дни на пролетта.

III. КАТАЛАНИТЕ

На сто крачки от мястото, дето двамата приятели с втрещен в кръгозора поглед и наострено ухо пиеха искрящото малагско вино, зад един гол и разяден от слънцето и мистрала рид се издигаше селото Каталаните.

Един ден група тайнствени преселници тръгнаха от Испания и се спрели на тази ивица от суша, където са и досега. Те дошли кой знае откъде и говорели на непознат език. Един от водачите, който разбирал провансалски, помолил марсилската община да им отстъпи този гол и безводен нос, на който, както древните мореплаватели, те изтеглили ладиите си. Молбата му била удовлетворена и три месеца след това около дванайсетте или петнайсетте ладии, които докарали тези скитници от морето, се издигнало малко село.

Това чудновато и живописно полумавританско-полуиспанско село ние виждаме днес населено от потомците на тези хора, които говорят на езика на бащите си. В продължение на три-четири века те са останали верни на този малък нос, на който са кацнали като ято морски птици, без да се смесват никак с марсилското население, като се женят помежду си и пазят обичаите и носията на родината си, както са запазили и езика ѝ.

Нека нашите читатели ни последват през единствената улица на това малко село и влязат с нас в една от тези къщи, на които слънцето е дало отвън хубавия цвят на повехнали листа, присъщ на паметниците на този край, и които отвътре са боядисани с онази бяла боя, която е единственото украшение на испанските розарии¹.

Хубава мома с черни като катран коси, с кадифени като на газела очи стоеше права, облегната на оградата, и мачкаше между тънките си, изваяни сякаш от някой античен ваятел пръсти едно невинно изтравниче; тя късаше цветовете му и част от тях бяха осеяли вече земята; ръцете ѝ заголени до лакътя, потъмнели от загар, но сякаш моделирани по ръцете на Милоската Венера, трептяха от трескаво нетърпение, а нейният гъвкав и извит крак тупаше по земята, така че се очертаваше чистата, горда и смела форма на целия ѝ крак, обут в червен памучен чорап със сиви и сини шарки.

---

¹ Розата – хан, странноприемница.

На три крачки от нея, седнал на един стол, като се полюляваше нервно, облакът на стар прояден мебел, висок двайсет и две годишен момък я гледаше с безпокойство и яд; очите му питаха, но твърдият и втрещен поглед на момата обуздаваше нейния събеседник.

– Слушайте, Мерседес – рече момъкът – Великден ще дойде скоро, тъкмо време да направим сватба, отговорете ми!

– Отговорила съм ви сто пъти, Фернан, и трябва наистина да сте голям враг на себе си, за да ме питате пак!

– Хубаво! Повторете пак, моля ви, повторете ми пак, за да мога да повярвам в това. Кажете ми за стотен път, че отхвърляте любовта ми, за която майка ви даде съгласието си; накарайте ме да разбера, че си играете с щастието ми, че животът и смъртта ми не са нищо за вас. Ах, боже мой, боже мой! Десет години да мечтая да стана ваш съпруг, Мерседес, и да загубя тази надежда, единствената цел в живота ми!

– Аз поне никога не съм поддържала тази надежда у вас, Фернан – отвърна Мерседес; – не можете да ме укорите, че някога съм ви подмамвала. Винаги съм ви казвала: обичам ви като брат, но не искайте никога от мен друго освен тази братска дружба, защото сърцето ми принадлежи на друг. Не съм ли ви казвала винаги това, Фернан?

– Да, знам добре това, Мерседес – отговори младежът, – да, вие винаги сте била към мен искрена до жестокост; но не забравяйте, че за каталаните е свещен закон да се женят помежду си.

– Лъжете се, Фернан, това не е закон, а обичай, само толкова и, вярвайте ми, не бива да се позовавате на този обичай. Вие подлежите на набор, Фернан; вие сте още свободен, но това е обикновена отстъпка; ако не днес, утре може да бъдете повикан под знамената. Станете ли веднъж войник, какво ще правите с мен, клето сираче, нещастно, без състояние, което има само една полусрутена колиба, дето висят няколко вехти мрежи – жалко наследство, оставено от баща ми на майка ми, а от майка ми – на мен? Година, откакто е умряла, помислете, Фернан, че аз живея почти от подаяния? Понякога се преструвате, че ви помагам, за да имате право да разделите с мен вашия улов; и аз приемам, Фернан, защото баща ви е брат на моя баща, защото сме израснали заедно и най-вече защото ще се наскърбите много, ако откажа. Но аз чувствам, Фернан, че парите, които получавам от продажбата на тази риба и с които купувам конопа за предене, са подаяние.

– Не е ли все едно, Мерседес, ако бедна и самичка, вие сте ми по-мила от дъщерята и на най-гордия корабовладелец или на най-богатия banker в Марсилия! Какво трябва на хора като мен? Една честна жена и добра домакиня. Къде ще намеря аз по-добра от вас в тези две отношения?

– Фернан – отговори Мерседес, като разтърси глава, – ставаш лоша домакиня и не можеш да кажеш, че ще останеш честна жена, когато обичаш друг мъж, а не своя

съпруг. Задоволете се с приятелството ми, защото, повтарям ви, това е всичко, което мога да ви обещаю, а аз обещавам само това, което съм сигурна, че мога да дам.

– Да, разбирам – рече Фернан, – вие понасяте търпеливо сиромашията си, но се страхувате от моята. Тогава знайте, Мерседес, че ако ме обичате, аз ще си опитам късмета; вие ще ми донесете щастие и аз ще бъда богат: няма да остана рибар; мога да постъпя в някоя кантора; мога да стана дори търговец!

– Вие не можете нищо от това, Фернан. Вие сте войник и ако сте сега в Каталаниите, то е само защото няма война. Останете си рибар; не стройте въздушни кули, след което реалността ще ви се стори още по-страшна, и се задоволете с приятелството ми, тъй като не мога да ви дам друго.

– Права сте, Мерседес, аз ще стана моряк; вместо облеклото на бащите ни, което вие презирате, ще туря лъскава шапка, моряшка фланела и синя блуза с котви на копчетата. Така ли трябва да бъде облечен човек, за да ви хареса?

– Какво искате да кажете? – попита Мерседес и го стрелна с властен поглед. – Какво искате да кажете? Не ви разбирам.

– Искам да кажа, Мерседес, че сте така строга и жестока към мен само защото очаквате човек, облечен така. Но този, когото очаквате, е може би непостоянен, а ако не е, морето е такова към него.

– Фернан – извика Мерседес, – мислех ви за добър, но съм се лъгала! Фернан, вие имате лошо сърце, щом на помощ на вашата ревност призовавате божия гняв! Да, не крия, очаквам и обичам този, за когото говорите, а ако не дойде, вместо да го обвинявам в непостоянство, ще кажа, че е умрял, като ме е обичал.

Младият каталанец яростно сви юмруци.

– Разбирам ви, Фернан: вие искате да му отмъстите, загдето не ви обичам; вие искате да кръстосате каталанския си нож с камата му! До какво ще ви доведе това? Да загубите приятелството ми, ако сте победен, да видите как се променя приятелството ми в омраза, ако сте победител. Вярвайте ми, да търсите свада с един човек е лошо средство да се харесате на жената, която обича този човек. Не, Фернан, не се отдавайте на лошите си мисли. Щом не можете да ме имате за жена, задоволете се да ме имате за приятелка и сестра; пък почакайте – додаде тя със замъглени и измокрени от сълзи очи, – почакайте, Фернан: преди малко казахте, че морето е коварно, а ето вече четири месеца, откакто е тръгнал; през тези четири месеца аз наброих много бури!

Фернан остана равнодушен; той не пожела да изтрие сълзите, които се ронеха по бузите на Мерседес; а за всяка от тези сълзи би дал чаша своя кръв – но тези сълзи течаха за друг.

Той стана, разходи се из колибата и се спря пред Мерседес с мрачен поглед и свити пестници.

– Вижте, Мерседес – рече той, – още веднъж отговорете: решено ли е?

– Обичам Едмон Дантес – рече спокойно момата – и никой друг освен Едмон няма да бъде мой съпруг.

– И ще го обичате винаги?

– Докато съм жива.

Фернан наведе глава, отчаян, изпусна една въздишка, която приличаше на стон; после, като вдигна изведнъж чело, рече със стиснати зъби и полуразтворени ноздри:

– Ами ако е умрял?

– Ако е умрял, и аз ще умра.

– Ами ако ви е забравил?

– Мерседес – извика един весел глас отвън – Мерседес!

– Ах! – извика младата мома, като се изчерви от радост и скочи от любов. – Виждаш, че не ме е забравил, ето иде!

Тя се спусна към вратата и като я отвори, извика:

– Насам, Едмон! Аз съм тук.

Фернан, бледен и разтреперан, се стъписа като пътник, видял змия, и натъкнал се на стола си, се отпусна на него.

Едмон и Мерседес стояха прегърнати. Жаркото слънце на Марсилия, което проникваше през разтворената врата, ги заливаше с вълна от светлина. Отначало те не виждаха нищо наоколо си. Безкрайното щастие ги отделяше от света и те говореха с несвързани думи, изблик на такава жива радост, че наподобяваха израз на болка.

Изведнъж Едмон зърна мрачното лице на Фернан, което се открояваше в сянката бледо и заплашително; несъзнателно младият каталанец беше турил ръка на ножа, втикнат в пояса му.

– Ах! Извинявайте – рече Дантес, като също свъси вежди, – не забелязах, че сме трима. – После, обърнат към Мерседес, попита: – Кой е този господин?

– Този господин ще бъде най-добрият ви приятел, Дантес, защото е мой приятел, той е мой братовчед, мой брат; той е Фернан; след вас, Едмон, обичам него най-много на света; не го ли познахте?

– Ах, да – рече Едмон.

И без да изпусне ръката на Мерседес, която стискаше в едната ръка, той протегна сърдечно другата на каталанеца.

Но вместо да отговори на това приятелско движение, Фернан остана ням и неподвижен като статуя.

Тогава Едмон премести изпитателния си поглед от развълнуваната и трепереща Мерседес върху мрачния и застрашителен Фернан.

И този едничък поглед му обясни всичко.

Гняв сбърчи челото му.

– Не знаех, когато бързах толкова да дойда при теб, Мерседес, че ще намеря враг.

– Враг ли? – извика Мерседес и стрелна с гневен поглед своя братовчед. – Враг у мен, казваш, Едмон! Ако мислех така, щях да те взема подръка и щях да ида в Марсилия, да оставя къщата и да не се върна вече в нея никога.

Очите на Фернан светнаха.

– И ако с теб се случеше нещастие, мой Едмон – продължи тя със същото неумолимо хладнокръвие, което показваше на Фернан, че младата мома беше прочела до дъно зловещата му мисъл, – ако с теб се случеше нещастие, щях да се изкача на нос Моржион и щях да се хвърля с главата надолу върху скалите.

Фернан побледня ужасно.

– Но ти се лъжеш, Едмон – добави тя, – тук ти нямаш враг; тук е само Фернан, моят брат, и той ей сега ще ти стисне ръка като на предан приятел.

При тези думи младата мома впери повелителен поглед в каталанеца, който, сякаш омаян от този поглед, се приближи бавно до Едмон и му протегна ръка.

Омразата му като немошна, макар и яростна вълна се разби във властта, която тази жена имаше над него.

Но едва се докосна до ръката на Едмон почувства, че е направил всичко, което можеше, и изскочи въвн от къщи.

– Ох! – викаше той, като тичаше като обезумял, заровил ръце в косите си. – Ох, кой ще ме избави от този човек? Горко ми, горко ми!

– Хей, каталанецо, хей, Фернан, къде тичаш? – чу се един глас.

Момъкът се спря отведнъж, огледа се и видя Кадрус, седнал с Данглар до една маса под свод от клони.

– Хей – рече Кадрус, – защо не дойдеш? Толкова ли бързащ, че нямаш време да кажеш добър ден на приятелите си?

– Особено когато те имат и една почти пълна бутилка пред себе си – додаде Данглар.

Фернан погледна двамата мъже затъпял и не отговори нито дума.

– Изглежда, съвсем се е объркал – рече Данглар, като бутна с коляно Кадрус, – дали не сме се излъгали и, обратно на предвижданията ни, Дантес е излязъл победител?

– Ами! Трябва да узнаем – рече Кадрус. И като се обърна към младия човек, рече: – Е, какво, каталанецо, решаваш ли се?

Фернан избърса потта, която се струеше от челото му, и влезе бавно в беседката; нейната сянка сякаш го поуспокои, а прохладата ѝ позакрепи отмалялото му тяло.

– Добър ден – рече той, – вие ме повикахте, нали?

И по-скоро падна, отколкото седна, на един от столовете около масата.

– Повиках те, защото тичаше като луд и се страхувах да не отидеш да се хвърлиш в морето – рече през смях Кадрус. – Дявол да го вземе, човек има приятели не само за да им предложи чаша вино, но и да им попречи да се нагълтат с три-четири литра вода.

Фернан въздъхна така, като че изохка, и отпусна глава на китките на ръцете си, кръстосани върху масата.

– Знаеш ли какво ще ти кажа, Фернан – рече Кадрус, като подхвана разговора с онази грубост на простите хора, които от любопитство забравят всяко приличие, – ти ми напомняш отхвърлен любовник.

И той придружи шегата си с гръмовит смях.

– Ба – отговори Данглар, – такъв напет момък не може да бъде нещастен в любовта, ти се шегуваш, Кадрус.

– Съвсем не – подзе Кадрус, – чуй по-добре как въздиша. Хайде, хайде, Фернан – рече той, – вдигни глава и ни отговори: неучтиво е да не се отговаря на приятелите, когато питат за здравето ни.

– Аз съм добре със здравето – рече Фернан и стисна пестници, но не вдигна глава.

– На, виждаш ли, Данглар – рече Кадрус, като смигна на приятеля си, – ето къде е работата: Фернан, добър и храбър каталанец, един от най-добрите рибари в Марсилия, е влюбен в една хубава мома на име Мерседес; но за нещастие хубавата мома от своя страна е, изглежда, влюбена в помощник-капитана на „Фараон“; и тъй като „Фараон“ влезе днес в пристанището, разбираш ли?

– Не, не разбирам – рече Данглар.

– Клетият Фернан ще да е получил сигурно оставката си – продължи Кадрус.

– Е, та какво? – рече Фернан, като вдигна глава – и погледна Кадрус, сякаш търсеше някого, върху когото да излее гнева си: – Мерседес не зависи от никого, не е ли така, и е съвсем свободна да обича, когото си ще.

– Ах, ако ти разбираш това така – рече Кадрус, – друга работа! Аз те мислех за каталанец; а ми разправяха, че каталанците не се оставяли да ги измести съперникът им; дори прибавяха, че Фернан особено бил страшен в отмъщението си.

Фернан се усмихна жално.

– Влюбеният не е никога страшен – рече той.

– Клетият момък! – подзе Данглар, като се преструваше, че съжالياвлява младежа от все сърце. – Какво да се прави, той не е очаквал, че Дантес ще се върне изведнъж; мислил е, че Дантес е може би умрял, че е изневерил – кой знае! Такива неща са толкова по-тежки, колкото по-неочаквано дохождат.

– Ех, във всеки случай – рече Кадрус, който пиеше и говореше едновременно и върху когото силното малагско вино почваше да действа, – във всеки случай щастливото пристигане на Дантес огорчава не само Фернан, нали, Данглар?

– Не, вярно е, и аз бих се осмелил дори да кажа, че това ще му донесе нещастие.

– Но все пак – продължи Кадрус, като наливаше чаша вино на Фернан и напълаваше за осми или десети път собствената си чаша, докато Данглар едва беше допрял устни до своята, – все пак ще се ожени за Мерседес, за хубавата Мерседес; поне за това се е върнал.

През това време Данглар гледаше проникателно младежа и виждаше как думите на Кадрус падат върху сърцето му като разтопено олово.

– А кога е сватбата? – попита той.

– О, тя не е още станала! – пошепна Фернан.

– Не, но ще стане – рече Кадрус, – това е също тъй вярно, както и че Дантес ще стане капитан на „Фараон“, нали така, Данглар?

Данглар потрепера при този неочакван удар и се обърна към Кадрус, за да види по лицето му дали ударът е преднамерен; но съзря само завист на това вече затъпяло от пиянство лице.

– И тъй – рече той, като напълни чашите, – да прием за капитан Едмон Дантес, съпруг на хубавата каталанка!

Кадрус поднесе с натежала ръка чашата към устата си и я гаврътна на един дъх. Фернан сграби своята и я разби о земята.

– Ей, ей – рече Кадрус, какво виждам там на баирчето по пътя от Каталаниите? Погледни де, Фернан, ти имаш по-добро зрение от моето; май започвам да виждам неясно, знаеш ли, че виното е предателско нещо: като че двама влюбени вървят един до друг, хванати ръка за ръка. Да ми прости бог, не подозират, че ние ги виждаме, а ето и се целуват.

Данглар следеше всяко едно от душевните страдания на Фернан, които ясно изкривяваха лицето му.

– Познавате ли ги, господин Фернан? – попита той.

– Да – отговори Фернан с глух глас, – това са господин Едмон и госпожица Мерседес.

– На, виждате ли – рече Кадрус, – а аз не ги познах! Хей, Дантес! Хей, хубава девойко! Елате тук за малко и ни кажете кога ще бъде сватбата, защото Фернан е такъв инат, че не иска да ни каже.

– Ще млъкнеш ли ти? – рече Данглар, като се преструваше, че задържа Кадрус, който с упоритостта на пияниците се подаваше от беседката. – Помъчи се да се държиш прав и остави влюбените да се любят спокойно. На, виж господин Фернан и вземи пример от него; той е поне разумен.

Може би Фернан, излязъл от кожата си, подбуджан от Данглар, както бикът от копията на тореадорите, щеше да се хвърли най-сетне, защото беше вече станал и сякаш събираше сили, за да скочи върху своя съперник; но Мерседес, засмяна и открито

вена, вдигна хубавата си глава и светлият ѝ поглед просия; тогава Фернан си спомни за заканата ѝ да умре, ако Едмон умре, и се отпусна отчаян на стола си.

Данглар погледна двамата мъже поред: единият затъпял от виното, другият обладан от любовта. „Няма да извлека нищо от тези глупаци – каза си той – и много се боя, че съм попаднал между един пияница и един страхливец: ето един завистник, който се налива с вино, когато би трябвало да се опиеш със злъч; ето и един голям глупак, комуто грабват изгората под носа и който знае само да плаче и да хленчи като дете. И все пак очите му пламтят като на испанците, сицилийците и калабрийците, които умеят да си отмъщават; той има такива юмруци, че може да сдроби главата на един вол по-сигурно от секирата на касапа. Няма що, върви му на Едмон; той ще се ожени за хубавата мома, ще стане капитан и ще ни се присмее; освен ако... – бледа усмивка се изписа по устните на Данглар – освен ако аз не се намеся“ – добави той.

– Хей – продължаваше да вика Кадрус, подпрян, с пестници на масата – хей, Едмон, не виждаш ли приятелите си, или така си се възгордял, че не искаш вече да приказваш с тях?

– Не, драги Кадрус – отговори Дантес, – не съм се възгордял, но съм щастлив, а щастието, изглежда, заслепява още повече от гордостта.

– Отлично! Ето това се казва обяснение – рече Кадрус. – Е, добър ден, госпожо Дантес!

Мерседес го поздрави важно.

– Не се наричам още така – рече тя – и у нас смятат, че ако назовават момичетата по името на техния годеник, преди годеникът им да е станал техен съпруг, това носело нещастие; затова наричайте ме Мерседес, моля ви.

– Простете на нашия добър съсед Кадрус – рече Дантес, – той не бърка чак толкова много!

– И така, сватбата ще стане ли скоро, господин Дантес? – рече Данглар и поздрави двамата млади.

– Колкото се може по-скоро, господин Данглар; днес годежът при татко Дантес, а утре или всъщност най-късно сватбеният обед тук, в „Резерв“. Надявам се, приятелите ще дойдат; смятайте се поканен, господин Данглар; смятай се и ти поканен, Кадрус.

– А Фернан – рече Кадрус, като се смееше мазно, – и Фернан ли е поканен?

– Братът на жена ми е мой брат – рече Едмон – и ние, Мерседес и аз, ще съжаляваме дълбоко, ако той се отдели от нас в такава минута.

Фернан зина да отговори, но гласът замря в гърлото му и той не можа да промълви нито дума.

– Днес годежът, а утре или всъщност сватбата... Дявол да го вземе! Много бързате, капитане.

– Данглар – подзе Едмон с усмивка, – ще ви кажа, както Мерседес преди малко на Кадрус; не ми давайте титлата, която не ми се пада още, това ще ми донесе нещастие.

– Извинете – отговори Данглар, – казах само, че много бързате; дявол да го вземе, ние имаме време: „Фараон“ няма да потегли в морето по-рано от три месеца.

– Човек винаги бърза да бъде щастлив, господин Данглар, защото когато е страдал дълго, мъчно вярва на щастието. Но това не е само егоизъм: аз трябва да ида в Париж.

– Ах, наистина, в Париж; и за пръв път ли отивате там, Дантес?

– Да.

– Своя работа ли имате там?

– Не моя: трябва да изпълня една последна заръка на нашия клет капитан Льокалер; разбирате ли, Данглар, това е свято задължение. Впрочем бъдете спокоен, аз няма да се бавя, само ще отида и ще се върна.

– Да, да, разбирам – рече високо Данглар. После добави на себе си:

„В Париж, за да предаде на адреса сигурно писмото, което му е дал маршалът. Поврага! Това писмо ме навежда на една мисъл, на една прекрасна мисъл! Ах, Дантес, приятелю мой, ти още не си вписан в регистъра на „Фараон“ под номер 1.“ После извика подир Едмон:

– На добър път!

– Благодаря – отговори Едмон, като се възви и му махна приятелски.

И двамата влюбени продължиха пътя си, спокойни и весели като двама избраници, които се изкачват в небето.

IV. ЗАГОВОР

Данглар следи с очи Едмон и Мерседес дотогава, докато двамата влюбени се скриха зад форта Сен Никола; после, като се обърна, видя Фернан, който се беше отпуснал бледен и треперещ на своя стол, додето Кадрус бърбеше думите на някаква пиянска песен.

– Е, скъпи ми господине – рече Данглар на Фернан, – тази женитба, изглежда, не носи щастие на всички?

– Тя ме хвърля в отчаяние – рече Фернан.

– Значи обичахте Мерседес?

– Обожавах я!

– Отдавна ли?

– Откакто се познаваме, винаги съм я обичал.

– И седите тук и си скубете косите, вместо да търсите лек за това! Дявол да го вземе, не мислех, че така постъпват вашите сънародници.

– Какво според вас трябва да правя? – попита Фернан.

– Отде да знам аз? И какво ме е еня мен? Не аз съм влюбен, струва ми се, в госпожица Мерседес, а вие. Търсете, казва се в евангелието, и ще намерите.

– Аз бях вече намерил.

– Какво?

– Исках да пробода мъжа, но жената ми каза, че ако се случи нещастие с годеника ѝ, тя ще се самоубие.

– Ба, такива неща се казват, но не се вършат.

– Вие съвсем не познавате Мерседес, господине: щом се е закарала, ще го извърши.

„Глупак – прошепна Данглар, – какво ме е грижа мен дали ще се самоубие, или не, стига Дантес да не бъде капитан.“

– А преди Мерседес да умре – продължи Фернан с непоколебима решителност, – аз самият ще умра.

– Ето това се казва любов – рече Кадрус с пиянски глас, – ето това се казва любов – или аз нищо не разбирам!

– Слушайте – рече Данглар, – вие сте, изглежда, благороден момък и бих желал, дявол да ме вземе, да ви помогна, но...

– Да – рече Кадрус, – да видим.

– Драги ми – продължи Данглар, – ти си, кажи-речи, пиян; допий бутилката и ще бъдеш съвсем. Пий и не се бъркай в нашата работа: за нашата работа е потребно да имаш бистър ум.

– Аз да съм пиян? – рече Кадрус. – Ама че го каза! Аз ще изпия още четири такива бутилки; та те не са по-големи от шишенца за одеколон! Чичо Памфиле, вино!

И за да потвърди думите си, Кадрус потропа с чашата си по масата.

– И тъй, вие казахте, господине – подзе Фернан, като очакваше жадно края на прекъснатото изречение.

– Какво казвах? Не си спомням вече. Заради този пияница Кадрус изгубих нишката на мисълта си.

– Нека бъда пияница; толкова по-зле за онези, които се страхуват от виното: те имат някаква лоша мисъл и се страхуват виното да не им я извади наяве.

И Кадрус се залови да пее последните два стиха на една много разпространена по това време песен:

*Че змият пий водица само,
това се знае от потопа.*

– Вие казахте, господине – продължи Фернан, – че искате да ми помогнете, но добавихте...

– Да, но добавих... за да ви помогна, достатъчно е Дантес да не се ожени за тази, която обичате; и женитбата може много лесно да не стане, струва ми се, и без смъртта на Дантес.

– Смъртта може само да ги раздели – рече Фернан.

– Разсъждавате като дете, приятелю мой – рече Кадрус, – нà, Данглар е умник, дявол, грък, той ще ви докаже, че грешите. Докажи му, Данглар. Аз гарантирах за теб. Кажи му, че не е нужно Дантес да умира; пък и ужасно ще бъде, ако Дантес умре. Той е добър момък, аз обичам Дантес. За твое здраве, Дантес.

Фернан нетърпеливо стана.

– Оставете го да си приказва – рече Данглар, като задържа момъка, – ако и да е пиян, той не грехи толкова много. Разлъката разделя също както и смъртта; и представете си, че между Едмон и Мерседес се намират стените на един затвор; те ще ги разделят толкова, колкото и една надгробна плоча.

– Да, но човек излиза от затвора – рече Кадрус, който с остатък от разума си се вкопчваше в разговора. – И когато човек излезе от затвора и се нарича Едмон Дантес, той си отмъщава.

– Все ми е едно! – пошепна Фернан.

– Пък и защо – продължи Кадрус – ще турят Дантес в затвора? Той не е нито крал, нито е убивал.

– Млъкни – рече Данглар.

– Не искам да мълча – рече Кадрус. – Искам да ми кажат защо ще турят Дантес в затвора. Аз обичам Дантес. За твое здраве, Дантес!

И той изпразни отново чашата вино.

Данглар погледна в мътните очи шивача, който все повече и повече се опиваше, и се обърна към Фернан:

– Сега разбирате ли, че не е нужно да го убивате?

– Разбира се, че не е нужно, това, както вие преди малко казахте, има средство да се арестува Дантес. Но имате ли това средство?

– Ако се потърси хубаво – рече Данглар, – ще се намери. Но – продължи той – за какъв дявол ще се бъркам аз в тази работа; засяга ли ме това?

– Не знам дали ви засяга това – рече Фернан, като го хвана за ръката, – но знам, че имате причини да мразите Дантес: който мрази сам, той не се лъже в чувствата на другите.

– Аз да имам причини да мразя Дантес? Никакви, честна дума. Видях, че сте нещастен, и вашето нещастие ме интересува, ето всичко; но щом вие смятате, че действам за себе си, тогава сбогом, драги ми приятелю, измъквайте се от бедата, както знаете.

И Данглар се престори, че иска да стане също.

– Не – задържа го Фернан, – останете! Безразлично ми е в края на краищата дали мразите, или не Дантес: аз го мразя; признавам открито. Намерете средството и аз ще изпълня всичко, стига да няма смърт, защото Мерседес каза, че ще се самоубие, ако убият Дантес.

Кадрус, оборил глава на масата, повдигна чело и като изгледа Фернан и Данглар с тежък и помътнял поглед, рече:

– Да убият Дантес! Кой се кани тук да убива Дантес? Не искам аз да го убиват: той ми е приятел; тази сутрин ми предложи да раздели парите си с мен, както аз бях разделил моите с него; не искам да убиват Дантес.

– А кой иска да го убива, глупако! – сопна му се Данглар. Ние само се шегуваме; пий за негово здраве – додаде той, като наля чашата на Кадрус – и ни остави на мира.

– Да, да, за здравето на Дантес! – рече Кадрус, като изпразваше чашата си. – За негово здраве!... За негово здраве!... Нà!

– Но средството... средството? – питаше Фернан.

– Та вие не го ли намерихте още?

– Не, вие се наехте сам.

– Вярно – подзе Данглар, – французите имат това превъзходство над испанците, че испанците обмислят, а французите измислят.